OZGURKONAKCİ.COM · LOJİSTİK REHBERİ · 27

Hava kargoda eksik, fazla ve hasarlı kargo

Sayım tutmadığında ya da kargo hasarlı geldiğinde ne olur; eksik ve bulunan kargo nasıl bildirilir, alıcı taşıyıcıya ne kadar sürede itiraz etmelidir?

Hazırlayan: Özgür Konakcı · Seviye: Orta · Sürüm: 17 Kasım 2026

Çevrimiçi ve interaktif sürüm: **https://ozgurkonakci.com/rehber/hava-kargo-eksik-fazla-hasar/**

KISA CEVAP

Hava kargoda bir gönderinin durumu ve uyuşmazlık ayrıntısı (X)FSU mesajıyla iletilebilir; DIS durumu, o istasyonda elleçlemede ya da belgelerde görünür bir hata olduğunu bildirir. IATA kod listelerinde DIS ile kullanılan MSCA eksik kargo, FDCA bulunan kargo demektir. Montreal Sözleşmesi md. 31'e göre hasarda alıcı taşıyıcıya en geç kargoyu teslim aldığı tarihten itibaren 14 gün, gecikmede kargonun emrine verildiği tarihten itibaren 21 gün içinde yazılı itiraz etmelidir. 1998–2000 yıllarında havalimanı kargo terminalinde çalışırken kargo eksik çıktığında çıkış ve aktarma havalimanlarına mesaj atar ve takibini yapar, hasarlı kargoda hasar tespiti yapardık.

Önce kısa bir not

Bu sayfa hava kargoda varışta sayım tutmadığında ya da kargo hasarlı geldiğinde olanları genel olarak anlatır; havayolu adı vermez. "1998–2000 yıllarında havalimanı kargo terminalinde çalışırken" ve "o dönemki uygulama" diye işaretlenen cümleler yazarın o yıllardaki deneyimidir, bugünün kuralı değildir. Bugünkü kodlar ve kurallar IATA kaynaklarından ve Montreal Sözleşmesi metninden ayrıca verilmiştir. Claim dosyası ve taşıyıcının sorumluluk sınırları burada tekrarlanmaz; ilgili konulara bağlantı verilir. Kaynaklar sayfa sonunda listelenir.

Eksik, fazla, hasarlı: adımlar

Uçaktan inen kargonun sayımı, özet beyanı ve gümrüğe teslimi **Hava kargoda varış: uçaktan beyannameye** konusunda anlatılıyor. Bu sayfa, sayım tutmadığında ya da kargo hasarlı geldiğinde ne olduğunu anlatır: eksik ve bulunan kargonun nasıl bildirildiğini, eksik kargonun takibini, hasarlı kargoyu ve alıcının taşıyıcıya itiraz süresini.

1998–2000 yıllarında havalimanı kargo terminalinde çalışırken yolcu ve kargo uçaklarından havayolunun kargo bölümüne gelen kargoları sayar, hasar tespiti yapar ve gümrük yetkililerine teslim ederdik. Bu iş sırasında şu durumlar olabiliyordu:

1. **Eksik kargo:** Kargo eksik çıktığında çıkış ve aktarma havalimanlarına mesaj atılır ve takibi yapılırdı.

2. **Hasarlı kargo:** Hasarlı kargoyla karşılaşıldığında hasar tespiti yapılırdı.
3. **Evrak ve imza:** Bu süreçle ilgili gerekli evrak doldurulur ve yetkililere imzalatılırdı.
4. **Sayımdan sonra teslim:** Bazen ürünler sayıldıktan sonra gümrüğe teslim edilirdi.

Bu liste o dönemki uygulamadır. Aşağıda bugünkü kodlar ve kurallar kaynaklarıyla ayrıca verilir.

Sayım tutmadığında: DIS durumu

Bugün bir gönderinin durumu ve uyuşmazlık ayrıntısı elektronik ortamda **(X)FSU** mesajıyla iletilebilir. IATA'nın ONE Record XFSU eşleme sayfasına göre XFSU mesajı, gönderinin durum güncellemesini, uyuşmazlık (discrepancy) ayrıntısını ya da bazen tamamlayıcı gümrük bilgisini iletmek için kullanılır. FSU ve XFSU gönderi düzeyinde mesajlardır; giriş noktası AWB numarasıdır.

Bu mesajdaki durum kodlarından biri **DIS**'tir. DIS, o tarihte o istasyonda gönderinin elleçlenmesinde ya da belgelerinde görünür bir hata olduğunu bildirir; hatanın türünü DIS'e eklenen uyuşmazlık kodu açıklar.

Bu kodları bugünkü IATA kaynaklarından veriyoruz; 1998–2000 yıllarında havalimanlarına attığımız mesajların biçimini burada anlatmıyoruz.

MSCA ve FDCA: eksik ve bulunan kargo

IATA'nın ONE Record kod listelerinde (2026-07 standardı) DIS ile birlikte kullanılan uyuşmazlık kodlarından ikisi şunlardır:

- **MSCA** (Missing Cargo): eksik kargo.
- **FDCA** (Found Cargo): bulunan kargo.

Aynı listede başka uyuşmazlık kodları da vardır; örneğin OFLD (offloaded, uçaktan indirilmiş), OVCD (overcarried, varış yerini geçip taşınmış) ve SSPD (shortshipped, eksik yüklenmiş). Türkçe karşılıklar bizim çevirimizdir; kaynakta kodların İngilizce adları yer alır.

Kaynaklar "fazla kargo"dan değil, "bulunan kargo"dan (found cargo) söz eder. IATA'nın Mauritius Havalimanı için yayımladığı e-AWB standart işletim prosedürüne göre hiçbir belgesi, elektronik verisi olmadan ve uçuş manifestosunda adı geçmeden gelen kargo FDCA (bulunan kargo) olarak bildirilir. Aynı cümle IATA'nın başka havalimanları için yayımladığı bazı e-AWB prosedürlerinde de geçer. Bu prosedürler ilgili havalimanları içindir; çalıştığınız havalimanındaki akışı havayolundan ya da yer hizmetleri kuruluşundan öğrenin.

Eksik kargonun takibi

1998–2000 yıllarında havalimanı kargo terminalinde çalışırken kargo eksik çıktığında çıkış ve aktarma havalimanlarına mesaj atar ve takibini yapardık. Bu, o dönemki uygulamadır.

Eksik kargonun bugün nasıl izlendiğini havayolundan ya da yer hizmetleri kuruluşundan öğrenin.

IATA'nın Mauritius e-AWB prosedürünün 2.3 bölümü başka bir durumu anlatır: kargonun değil, gönderinin *elektronik verisinin* eksik olduğu durumu. Bu prosedüre göre uçak indiğinde gönderinin elektronik verisi sistemde yoksa yer hizmetleri kuruluşu ya da taşıyıcı anlaşılan usulle izleme (tracing) başlatır, kalkış istasyonundan AWB verisini ister ve alıcıyı bilgilendirir. Bu adımlar eksik veri içindir; eksik kargo için bir prosedür olarak okunmamalıdır.

Hasarlı kargo

1998–2000 yıllarında havalimanı kargo terminalinde çalışırken hasarlı kargoyla karşılaştığımızda hasar tespiti yapardık. Sayım, hasar tespiti ve gümrüğe teslimle ilgili gerekli evrakı doldurur, yetkililere imzalatırdık. Bu da o dönemki uygulamadır.

Hasarın bugün hangi formla kayda geçirildiğini havayolundan ya da yer hizmetleri kuruluşundan öğrenin.

Alıcı tarafında teslim anında yapılacaklar Teslim anında ilk 24 saat bölümünde, claim dosyasına girenler Claim dosyasında neler olur? bölümünde anlatılıyor.

Alıcı için: Montreal Sözleşmesi md. 31

Montreal Sözleşmesi'nin uygulandığı taşımalarda alıcının taşıyıcıya itiraz süreleri Sözleşme'nin 31. maddesindedir:

- **Hasarda:** Kargoyu teslim almaya hakkı olan kişi, hasarı fark eder etmez ve en geç kargoyu teslim aldığı tarihten itibaren 14 gün içinde taşıyıcıya itiraz etmelidir.
- **Gecikmede:** İtiraz, kargonun bu kişinin emrine verildiği tarihten itibaren en geç 21 gün içinde yapılmalıdır.
- **Biçim:** Her itiraz yazılı olmalıdır. Süresinde itiraz yapılmazsa, taşıyıcının hilesi dışında taşıyıcıya karşı dava açılamaz.

Aynı maddeye göre kargonun itirazsız teslim alınması, aksi ispat edilene kadar kargonun iyi durumda ve taşıma belgesine uygun teslim edildiğine karine sayılır.

Sözleşme metnini, İngiltere mevzuatındaki resmî tekrarına (Carriage by Air Act 1961, Ek 1B) dayanarak veriyoruz. Diğer taşıma modlarındaki ihbar ve dava süreleri İhbar ve dava süreleri bölümünde; taşıyıcının sorumluluk sınırı ve kargo sigortası **Taşıyıcının sorumluluğu ve kargo sigortası** konusunda.

Kendinizi test edin

1. DIS durumuyla birlikte kullanılan MSCA ve FDCA kodları ne demektir? *(Cevap: MSCA eksik kargo, FDCA bulunan kargo.)*
2. Montreal Sözleşmesi md. 31'e göre hasarda ve gecikmede itiraz süreleri nedir? *(Cevap: Hasarda en geç kargonun teslim alındığı tarihten itibaren 14 gün, gecikmede kargonun emre verildiği tarihten itibaren 21 gün; itiraz yazılı olmalıdır.)*
3. IATA'nın Mauritius e-AWB prosedüründeki izleme adımları hangi durum içindir? *(Cevap: Gönderinin elektronik verisinin eksik olduğu durum için; eksik kargo için değil.)*

Sık sorulan sorular

MSCA ve FDCA ne demektir?

IATA'nın ONE Record kod listelerinde (2026-07 standardı) DIS durumuyla birlikte kullanılan uyuşmazlık kodlarıdır: MSCA eksik kargo (missing cargo), FDCA bulunan kargo (found cargo) demektir. DIS, o tarihte o istasyonda gönderinin elleçlenmesinde ya da belgelerinde görünür bir hata olduğunu bildirir.

Belgesi ve manifesto kaydı olmadan gelen kargo nasıl bildirilir?

IATA'nın Mauritius Havalimanı için yayımladığı e-AWB standart işletim prosedürüne göre hiçbir belgesi, elektronik verisi olmadan ve uçuş manifestosunda adı geçmeden gelen kargo FDCA (bulunan kargo) olarak bildirilir. Bu prosedür o havalimanı içindir.

Hava kargoda hasar ya da gecikme için taşıyıcıya ne kadar sürede itiraz edilir?

Montreal Sözleşmesi md. 31'e göre hasarda alıcı, hasarı fark eder etmez ve en geç kargoyu teslim aldığı tarihten itibaren 14 gün içinde; gecikmede kargonun emrine verildiği tarihten itibaren en geç 21 gün içinde taşıyıcıya itiraz etmelidir. İtiraz yazılı olmalıdır; süresinde itiraz yapılmazsa taşıyıcının hilesi dışında taşıyıcıya karşı dava açılamaz.

Kargoyu itirazsız teslim almak ne anlama gelir?

Montreal Sözleşmesi md. 31'e göre kargonun itirazsız teslim alınması, aksi ispat edilene kadar kargonun iyi durumda ve taşıma belgesine uygun teslim edildiğine karine sayılır.

KAYNAKLAR

IATA — XFSU Mapping, ONE Record Specification — https://iata-cargo.github.io/ONE-Record/development/Orchestration/xfsu/
IATA — ONE Record kod listeleri ontolojisi (Code Lists Ontology), 2026-07 standardı (DIS uyuşmazlık kodları) — https://github.com/IATA-Cargo/ONE-Record/blob/master/2026-07-standard/Data-Model/IATA-1R-CL-Ontology.ttl
IATA — e-AWB standard operating procedure for Mauritius (MRU) Airport — https://www.iata.org/contentassets/b559d10aeb734d5196332b4953dcf312/e-awb-sop-mru.pdf
legislation.gov.uk (İngiltere Ulusal Arşivleri) — Carriage by Air Act 1961, Schedule 1B: Montreal Sözleşmesi metni, md. 31 — https://www.legislation.gov.uk/ukpga/Eliz2/9-10/27/schedule/1B

Bu rehber eğitim amaçlıdır ve yazarın kişisel görüşlerini yansıtır; çalıştığı ya da daha önce çalıştığı kurumların görüşü de değildir. Sözleşme, gümrük ve finans kararlarında güncel resmî kaynaklara ve uzmanlara başvurun. Incoterms® Uluslararası Ticaret Odası'nın (ICC) tescilli markasıdır.

© 2026 Özgür Konakcı · ozgurkonakci.com. Bu belge, kaynak (ozgurkonakci.com) gösterilerek eğitim amaçlı paylaşılabilir ve çoğaltılabilir; ticari amaçla kullanılamaz.